

PRZYROWNYWAĆ (45) *vb impf*

o oraz a jasne.

inf przyrownywać (4). ◇ *praes 1 sg* przyrownywám (4). ◇ *2 sg* przyrownywász (3). ◇ *3 sg* przyrownywá (22). ◇ *2 pl* przyrownywácie (1). ◇ *3 pl* przyrownywają (2). ◇ *praet 3 sg m* przyrownywał (2). ◇ *part praes act* przyrownywając (7).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. s.v. przyrównać.

1. *Zestawiać dla wykazania różnic i podobieństw; comparare, componere, conferre, contendere, contentionem facere Cn [co ku czemu] (1)*: Oto czegoś ja doznał/ mowi Káznodzieiá/ przyrownywaiąc iedno ku drugiemu [*unam post alteram*]/ ábych wiedział pewną rzecz. *BibRadz Eccle 7/28.*

2. *Wykazywać podobieństwo, uznawać za podobne [kogo, co] (32)*: Acz tego nie wiemy iefli był ábo nie był Licemiernik w tym kościele/ iáko gi Pan wípomináć raczy. Ale iż gi tu Pan przyrownywáć á miánowáć raczy w oíobie [...] hárdych y tych ktorym fie ich włáfne íprawy nalepiey podobáią. *RejPos 200v.*

przyrownywać do kogo, do czego (5): A Pan załtępow vczyni ná wśytki narody vcztę z rzeczy tłułthych ná tey gorze (*marg*) To iefł/ ná Syonie/ przez ktorą rozumie kościoł Boży/ ábowiem thám gotuie gody wielkie/ ná ktore wzywa narodow wśytkich/ ták iáko tego y łam Kryłtus potwierdził onym podobieństwem o Krolu/ ktory íprawił gody łynowi łwemu/ przyrownywáiąc do niego kroleństwo łwoie. (–) *BibRadz Is 25/6*; poniewáz Zbáwiciel niektore [*grzechy*] ták lekkimi czyni/ że ie do trzáfeczki y komorá przykłáda/ á drugie lepakdo [!] wielbláda przyrownywa. *WysKaz 18*; Tymże łpofobem ł. Thádeuź Apołtoł opiłuiąc łektarze czáfu łwego: iednych przyrownywa do Káyma/ ktory zazdrościá zgrzełzył: drugich Báláámowi/ ktorzy dla chćiwoóci y pożytku: [...] trzećich przypodobá onym przeciwnikom Moyzełzowym ołtrym y zuchwałym *PowodPr 38*; *SkarKaz 84b*; ták iáko y CHRISTVS Pan náłz nie raz Kościoł łwoy do łodzi ábo do korabiá przyrownywał/ y Kościoł ł. Kátolicki/ chorągwie iákoby żagle iákie duchowne/ przed hufem zgromádzienia Chrześciáńłkiego nośi y pokázuie *KlonFlis A3v.*

przyrownywać komu, czemu (22): [*Król spytał Ezopa:*] Ezopie iáko ty mniemałz/ A komu mię przyrownywałz: Z tą wśyłtką družyną moią/ Ktorzy około mnie łtoią. Rzełł Ezop/ łiebie łłońcowi/ A twą rádę mięsiácowi: Bo ty łwieciłz iáko w niebie/ Ci máią iáłność od łiebie. *BierEz Gv*; A iż porządne [*zgromadzenie jest Kościoł*]/ z przodkum powyedźwał/ y okázuye łye z onych podobyeństw/ gđzye ij piłmo S. á łlowo boże/ [...] krolełtwu/ woýłku íprawyonemu/ myáłtu/ domowi/ cyáłu przyrownywa *KromRozm III Gv*; Niektorzy mniemiáią iż fie ten Płálm łciága ná onę hiłtoriá II. Krol. w kápit. XIII. przytaczáiąc grzech Dawidow ná plác/ prze ktory był Pan ná lud łwoy okrutne powietrze dopuśóić raczył. A ták ty podobieńłtwá/ ktorych tu Płáłmiłłá wzywa/ przirownywaíą Aniołowi onemu/ ktorego widzyał Dawid morduiącego lud *LubPs T6v, cc2, dd2v*; Izali łiłł kthory łię chwieie potrzebł? á źdźbłó łuche przełładowáć bęđzielz? (*marg*) Opiluiie niczemnośó człowieczeńłtwá/ przyrownywáiąc ie łiłłowi y źdźbłu. (–) *BibRadz Iob 13/25*; Czyniłł ludzi podobne rybam morłkim/ y podobne gáđzinám ktore żadnego páná nie máią. (*marg*) Przyrownywa łwiáł Morzu á ludzi rybam/ á Nábuchodonozorá rybitwowi/ iákoby rzełł iż káđdemu wolno w Morzu łowić/ to iefł trapić ludzi gđż łię żaden zá nim nie záłłtawi. (–) *BibRadz Hab 1/14, I 276a marg*;

Czego też mamy w Mieściéich przykład/ gdzie Burgmistrz Miecz ma/ ále go nád złoczyńcą nie wżywa/ Kátowi go ku skutku íprawiedliwości íwéy chowa. (-) Więc ty iáko Papieżá Burgmistrzowi/ ták Kátowi przyrownywałz Królá? *OrzQuin* X2v; Słuchayże iáko thy niefláchetne wymyfláczé á wywrotniki prawdy Páńfkiey Duch święthy przyrownywa ízáránczey á z iádem ízkorpionowym. *RejAp* 78; *RejPos* 228v; Przyrownywa też nas niemocnym: Bo iáko oni dokąd choroby niezbędą/ íprawy wrzędow ludzi zdrowych czynić niemogá: ták też my vczynkow ktoreby sie Pánu Bogu podobály záczać niemożemy bez łáki Bożey ráunku *KuczbKat* 395; *RejPosRozpr* b4v; *KarnNap* F2v; *CzechEp* 167 [2 r.], 408; *ReszList* 143; *Phil* D4; *WysKaz* 18; Y owlzem tákowych piiánicow [tj. *ich lekkomyślność*] przyrownywa lekkomyślności práwie dziecińfkiey/ gdy w rzeczách y namowách pólpolitych á powážnych porzádku y ítátku niemáíz/ ále wielka nieftáteczność y odmiáná *PowodPr* 72, 38.

przyrownywać ku komu, k(u) czemu (5): [*Mądrość*] Zgotowála pokármy swoie/ nátoczyła winá íwego/ y przygotowála ftoł swoy. (*marg*) W tych słowiech okázuie ízczodrobliwość mądrości Bożey/ kthorą przyrownywa ku zacnem Kliázętom ktorzy ípráwuia biefiády hoyne. (-) *BibRadz Prov* 9/2; [*orzéł*] Vrodę mieni y ítárość/ A muí mu z nowu odrosć/ Páznogcie pyerze tákież nos [tj. *dziób*]/ Więc ktemu y ołobny głos/ Wlzem ptakom ítráízliwy. Dawid zacny Prorok y Krol/ Gdy go gryzł on íerdeczny mol/ Tę iego młodość wípomina/ A ktemu iá przyrownywa/ Kto swá złość odmieni. *RejPos* A2, 342, 342v; Ku pfu ták przyrownywa łákomego człéká. Ktory gdy chciwą gębą od páná swoiego/ Pożyra íztuki mięflá tho w nádzieię tego/ Aby mu ich tym więcey do gęby miotano *HistLan* E4.

3. *Czynić podobnym; assimilare Calep, Cn; comparare, similem facere Calep (1)* : Assimilo, Similem facio, comparo – Prirowniwam, podobnim czynię. *Calep* 105b.

4. *Stawiać na równi, zrównywać, traktować jednakowo; aequiparare Cn [kogo, co] (7)* :

przyrownywać do kogo, do czego (4): A więc to íeíztze niebędzie nieprzyiáciel Boży/ ktory swoie ímrodliwe wítáwy/ przyrownywa do wítáwy/ Bołkiey? *KrowObr* 25v; Abowiem [*papież*] tu iáwnnie háńbi y íromoći Páná Iezu Kryłtá onego Báránká wietznego/ náprawicy Bożey siedzącego/ przyrownywáiąc tę obłudę wołkowá [tj. *woskową figurkę baranka*] do niego. *KrowObr* 68v, 88v, 227.

przyrownywać komu, czemu (2): S. Ambroży też o takich piíze in Epíftolam ad Rom. capi. 1. ktorzy pana boga wízechmogącego przyrownywáiąc panv swieczkiemv mowia/ tak iáko do pana/ trzeba przyczyńcze łákwawego/ tak też y do boga. *SeklWyzn* e4; Coż wy Trádycie Zydowłkie íproflne/ á iáflnie woley á Przykazániu Bożemu przeciíwne/ Trádycyam świętym Kościelny^m przyrownywáicie? *WujJud* 43.

przyrownywać ku komu (1): A íz ktemu tu Anyoł święty thákiego káżdego rownego ítanem ku łobie przyrownywa/ gdzie mowi Ianowi świętemu/ ízem ia rowny flugá tobie y temu káżdemu kto będzie fluchał flów prorocwá tego. *RejAp* 190v.

5. *Odnosić, przypisywać [co] (2)* :

przyrownywać komu (1): Híłtoría w pirwłzych kłięgách Krolewłkich w XIX. kápi. okázuie/ íz íie then Pfálm włáflnie zátacza ná Dawidá s. w kthorym czyni modlitwę ku Pánu Bogu/ áby flłumił Saulá

y z iego pomocniki. Niektorzy przyrownywáią tę modlitwę perfonie Páná Kriřtuřowej [tj. *twierdzą*, że przez Dawida przemawia Chrystus]/ który łie modlił przeciwko złey á niewierney bożnicy. *LubPs O4.*

przyrownywać ku komu (1): Má^m dawną práktykę iedne⁸⁰ człowieká/ ktora námienia tych czáfow ofátatecznych Lwá ryczącego wynidź z láfá/ ktoryby miał bárzo wiele infzych źwierząt rozdrápáć/ á fwoie imienie mocą y wielkim gwałtem vmocnić: ktorą práktykę ku źiemí Czeřkiey przyrowniwam: ktora ma zá herb Lwá o dwu ogonu/ y że wřzech ftron ieft okrąžo ná [!] láfy/ iákoby iákim przyrodzonym murem *LeovPrzep D2v.*

6. Dopęlniac, uzupełniac (do całości) [do czego] (1): Quadro, In quadrum redigo – Prirowniwam doczterech czeřezi [!], łgadzam. *Calep 883a.*

*** Bez wystarczajácego kontekstu (1): Applico, Appello [...], Adiungo, annexo – Prirowniwam, przykładám. *Calep 84a.*

Synonimy: 2. przypodobiać, przypodobywać, przystosowywać; 5. przystosywać.

Formacje współrdzenne cf ROWNAĆ.

Cf PRZYROWNYWAN, PRZYROWNYWANIE

MP